

2. Кониський Г. Моральна філософія, або Етика / Г. Кониський // Філософські твори : в 2 т. – К. : Наукова думка, 1990. – Т. 1. – С. 385–474.
3. Кониський Г. Філософія природи, або Фізика. Кн. шоста / Г. Кониський // Філософські твори : в 2 т. – К. : Наукова думка, 1990. – Т. 2. – С. 425–505.
4. Кониський Г. Філософські твори : в 2 т. / Георгій Кониський ; редкол. : М. М. Верников [та ін.]. – К. : Наукова думка, 1990. – (Пам'ятники філософської культури українського народу). – Т. 1. – 494 с.; Т. 2. – 572 с.
5. Конисский Г. Философские заключения / Г. Конисский // Из истории философской и общественно-политической мысли Белоруссии. – Минск : Изд-во АН БССР, 1962. – С. 47–64.
6. Проблема людини в українській філософії XVI–XVIII ст. / НАН України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича ; ред. М. В. Кашуба. – Львів : Логос, 1998. – 239 с.
7. Развитие прогрессивной философской мысли русского и украинского та белорусского народов у XVII–XVIII ст. – К. : Наукова думка, 1978. – 168 с.

Кочубей Т.Д.

*РАЦИОНАЛИЗМ И КАРТЕЗИАНСТВО В ПЕДАГОГИЧЕСКОМ НАСЛЕДИИ
ГЕОРГИЯ КОНИССКОГО*

В статье проанализировано курсы философии, прочитанные Георгием Конисским в Киево-Могилянской академии, сделано акцент на разграничении научным двух сфер – научной и религиозной, разума и веры, раскрыто тенденции украинской философской мысли к рационализации религиозно-философских представлений, схарактеризировано рационалистические и картезианские идеи в педагогическом наследии мыслителя.

Ключевые слова: Георгий Конисский, Киево-Могилянская академия, рационализм, картезианство, философско-педагогическая мысль.

Kochubey T.D.

*RATIONALISM AND CARTESIANISM IN PEDAGOGICAL HERITAGE OF GEORGIY
KONYSKY*

The article analyzes the philosophy courses read by Georgiy Konysky at Kyiv-Mohyla Academy, a focus is made on distinguishing by the scientist of two spheres - science and religion, reason and faith, the article reveals the tendencies of Ukrainian philosophical thought to rationalization of religious and philosophical ideas, it characterizes rationalist and Cartesianism ideas in pedagogical heritage of the thinker.

Key words: Georgiy Konysky, Kyiv-Mohyla Academy, rationalism, Cartesianism, philosophical and pedagogical thought.

УДК 378.14:62(477) (091)

Оршанський Л.В, Скварок М.Ю.

***ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ
ВІТЧИЗНЯНОЇ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ***

У статті розглянуто історичний аспект становлення та перспектив розвитку вітчизняної системи інженерно-педагогічної освіти в сучасних умовах входження України до Європейського освітнього простору.

Ключові слова: система, інженерно-педагогічна освіта, професійно-педагогічна підготовка.

З'ясування історичного аспекту становлення і розвитку вітчизняної інженерно-педагогічної освіти, які розкривають її специфіку як самостійного, профільного різновиду професійної освіти, дозволяє на основі набутого попередниками досвіду розкрити сучасні тенденції та здійснити проектування перспективних стратегій організації цієї важливої освітньої галузі.

Вивчення такого важливого і складного феномену, як інженерно-педагогічна освіта потребувало врахування результатів попередніх теоретичних досліджень, зокрема наукових праць відомих вітчизняних учених: С. Гончаренка, Р. Гуревича, І. Зязюна, О. Коваленко, В. Кременя, А. Лігоцького, І. Лікарчука, Н. Ничкало, В. Олійник, В. Томашенка, О. Щербак та ін., в яких розкриті історичні, теоретико-методологічні та психолого-педагогічні аспекти підготовки майбутніх педагогів для галузі професійно-технічної освіти (ПТО).

Мета статті – означити історичний аспект становлення і розвитку вітчизняної інженерно-педагогічної освіти та з'ясувати можливості використання попереднього досвіду в умовах входження України до Європейського освітнього простору.

Передовсім слід зазначити, що згідно з семантичним аналізом, здійсненим Е. Зеєром, інженерно-педагогічну освіту не можна трактувати лише як механічне поєднання двох понять "інженер" і "педагог" [3], адже вона є особливою освітньою галуззю, у межах якої здійснюється підготовка викладачів технічних і спеціальних дисциплін, майстрів виробничого навчання для професійно-технічних навчальних закладів, навчальних підрозділів на підприємствах і для старших класів загальноосвітніх шкіл з технологічним профілем [8]. Звідси використання терміну "інженер-педагог" спрямоване для характеристики фахівців, які здійснюють "педагогічну, навчально-виробничу і організаційно-методичну діяльність у системі професійно-технічної освіти і під час підготовки кваліфікованих робітників на виробництві. За таких умов інженер-педагог виконує функції майстра і викладача спеціальних і загальнотехнічних дисциплін" [10, с. 34].

Суспільна потреба в організації професійно-педагогічної підготовки викладацьких кадрів для системи навчання робітничим професіям почала формуватися у зв'язку з якісною зміною виробничої сфери, ускладненням і безперервним удосконаленням сучасної техніки та технологій. Це, в свою чергу, об'єктивно зумовило підвищення вимог до професійних характеристик робітників і, відповідно, до якості їхньої фахової підготовки, що значною мірою визначається професіоналізмом педагогічних кадрів, які здійснюють цю підготовку в умовах педагогічних вищих навчальних закладів (ВНЗ).

Проблема спеціалізованої професійно-педагогічної підготовки викладачів для здійснення професійного навчання вперше була порушена на зламі XIX – XX ст. Починаючи з 1920-х рр., робилися неодноразові спроби створення системи підготовки педагогічних кадрів для закладів професійно-технічної освіти. Одним із перших навчальних закладів, який почав здійснювати підготовку інструкторських кадрів з середньою освітою, був Московський інститут інструкторів робітничої освіти, створений в 1921 році та згодом перетворений на індустріально-інструкторський технікум. Підготовку педагогічних кадрів вищої кваліфікації розпочав у 1923 р. Московський індустріально-педагогічний інститут імені К. Лібкнехта, а також Академія комуністичного виховання імені Н. Крупської, де було відкрито факультет з підготовки керівників та викладачів для фабрично-заводських училищ (ФЗУ). Така ж підготовка здійснювалася і в Україні, зокрема, створювалися спеціалізовані інститути та технікуми, які здебільшого називалися "індустріально-педагогічними", а також педагогічні відділення при технічних ВНЗ і технікумах, де готували викладачів для ФЗУ. Крім цього, організувалася курсова підготовка викладачів спеціальних і загальнотехнічних дисциплін та інструкторів виробничого навчання.

Однак повноцінна реалізація цієї ідеї стала можливою лише у другій половині XX ст. Так, у повоєнні роки підготовка викладачів для ФЗУ та майстрів виробничого навчання була розділена. Для підготовки майстрів була створена мережа індустріально-педагогічних технікумів у Харкові, Донецьку, Рубіжному, Конотопі та Києві.

Починаючи з 1960-х рр., у низці технікумів і технічних ВНЗ країни, зазвичай на інженерно-педагогічних факультетах, була організована підготовка викладачів спеціальних дисциплін. Номенклатурно інженерно-педагогічні спеціальності входили у

відповідні галузеві групи спеціальностей на кшталт "Енергетика", "Машинобудування", "Будівництво", "Транспорт", "Легка промисловість" та ін. Кваліфікація, що присвоювалася фахівцям цього профілю, отримала найменування – "інженер-викладач". Підготовка таких фахівців повинна була відповідати вимогам професійної мобільності, а також концептуальній вимозі нерозривного взаємозв'язку навчання та виховання з процесом професійної підготовки в професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ).

Проте, вже до середини 1970-х рр. в умовах переходу системи ПТО на випуск кваліфікованих робітників широкого профілю, здатних працювати в умовах автоматизованого виробництва, стало очевидним, що сформована система підготовки викладачів спецдисциплін для мережі ПТНЗ перестала відповідати зростаючим вимогам професійно-технічної галузі освіти. Головна причина полягала в недостатній психолого-педагогічній та методичній підготовці цієї категорії педагогічних працівників. Так, професорсько-викладацькі колективи технічних ВНЗ у процесі підготовки майбутніх педагогів для системи ПТО, зазвичай, механічно копіювали зміст, форми та методи навчання, застосовувані ними при підготовці інженерів відповідного профілю, слабо орієнтуючи студентів на майбутню педагогічну діяльність [9, с. 258]. Така ситуація зумовила необхідність прийняття низки заходів, спрямованих на докорінне поліпшення структури та змісту інженерно-педагогічної освіти, а також активізацію науково-дослідницької діяльності в галузі професійної педагогіки, зокрема, розробки теоретико-методологічних засад інженерно-педагогічної освіти.

Сутність принципово нового підходу до професійної підготовки педагогічних працівників для ПТНЗ, який почав реалізовуватися в освітянській практиці з кінця 1970-х рр., полягала в поєднанні та глибокій інтеграції трьох основних компонентів навчання цієї категорії фахівців: а) галузевої, б) психолого-педагогічної підготовки та в) підготовки за робітничою професією. Таку підготовку інженерів-педагогів в Україні почали проводити такі ВНЗ: Республіканський інститут підвищення кваліфікації працівників ПТО (м. Донецьк) з чотирма його філіями (Київ, Харків, Рубіжне, Кам'янець-Подільський), філіал Комунарського гірничо-металургійного інституту в місті Стаханові, Львівський політехнічний інститут, а з 1975 року й Український заочний політехнічний інститут у Харкові. Для цього у названих ВНЗ спеціально були створені інженерно-педагогічні факультети, окрім Українського заочного політехнічного інституту у Харкові, де підготовка фахівців здійснювалася безпосередньо на технічних факультетах.

У 1987 р. була відкрита самостійна спеціальність вищої освіти 030100 "Професійне навчання і технічні дисципліни (за галузями)", а кваліфікація "інженер-викладач" отримала нову назву "інженер-педагог". Однак, у подальшому низка інженерно-педагогічних факультетів була закрыта, тому підготовка цих кадрів була повністю передана Українському заочному політехнічному інституту, який в 1989 р. був перепрофільований і перейменований у Харківський інженерно-педагогічний інститут (з 1994 р. й донині – Українська інженерно-педагогічна академія).

Загальні концептуальні підходи до розв'язання проблеми вдосконалення інженерно-педагогічної освіти ґрунтувалися на ідеї педагогічної домінанти професійної праці інженера-педагога, коли педагогічне знання стає знанням методологічним, забезпечуючи цілеспрямованість технічної підготовки фахівця та його моральної відповідальності у сфері практичної діяльності. Іншими словами, психолого-педагогічна підготовка інженера-педагога стала розглядатися як системо-утворювальний чинник усього змісту освіти цього профілю, що й знайшло відображення в новому найменуванні кваліфікації.

Розмаїття змістовно специфічних напрямів інженерно-педагогічної освіти зумовило необхідність встановлення нового профілю кваліфікації інженера-педагога та виділення у межах цієї спеціальності широкого спектру окремих спеціалізацій. Їх перелік, що містить 28 спеціалізацій, значною мірою був узгоджений з номенклатурою робітничих професій, за якими здійснювалася підготовка в ПТНЗ. Наприкінці 1980-х рр. розпочалася інтенсивна

розробка навчально-методичного забезпечення нової спеціальності. Так, лише за три роки (1987 – 1990 рр.) були розроблені та затверджені навчальні плани з 20 спеціалізацій, а також освітньо-кваліфікаційні характеристики інженерів-педагогів із 17 спеціалізацій.

З початку 1990-х рр., в нових соціально-економічних умовах, розвиток інженерно-педагогічної освіти отримав новий імпульс, пов'язаний не лише з загальними процесами реформування та модернізації вітчизняної освіти, а й з кардинальною зміною соціально-економічних відносин. Це було зумовлено тим, що інженерно-педагогічна освіта належить до таких освітніх галузей, які не лише в організаційно-управлінському аспекті, а й за змістом визначаються передовсім економічним розвитком суспільства, зокрема, структурою економіки та ринку праці.

У 1990 р. спеціальність знову була перейменована й отримала назву "Професійне навчання, спеціальні та технічні дисципліни". Нове найменування відображало той факт, що підготовка кадрів була розширена за рахунок спеціалізацій, що не належать до інженерно-технічних. Відповідно зросла необхідність введення нових кваліфікацій на кшталт "інженер-педагог", "економіст-педагог", "агроном-педагог" та ін.

З початку 1990-х рр. система ПТО України, а звідси й підготовка інженерно-педагогічних кадрів, увійшла у суперечність з іншими системами, у першу чергу, соціальними й економічними. Лише наприкінці ХХ ст. державою розпочато реформування цієї важливої освітньо-професійної галузі. Поштовхом для реформування стало ухвалення у 2004 р. на організаційно-методичній нараді працівників ВНЗ інженерно-педагогічного профілю та інженерно-педагогічних факультетів технічних, аграрних, педагогічних ВНЗ концепції розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні. "Можна стверджувати, що з 2004 р. власне, розпочався новий етап розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні. Її метою стало задоволення потреб суспільства в професійних освітніх послугах шляхом підготовки висококваліфікованих викладачів-професіоналів для ВНЗ I – II рівня акредитації, ПТНЗ, навчальних центрів підприємств, підвищення кваліфікації викладацьких кадрів, формування викладачів як творчих, духовно багатих особистостей з урахуванням їх інтересів і здібностей" [5].

Нині в Україні сформоване правове поле професійно-технічної та інженерно-педагогічної освіти, зокрема: 1) прийнято Закони України "Про професійно-технічну освіту" (1998 р.), "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань професійно-технічної освіти (2003 р.), "Про забезпечення молоді, яка отримала вищу або професійно-технічну освіту, першим робочим місцем з наданням дотації роботодавцю" (2004 р.); 2) видано укази Президента України "Про основні напрями реформування професійно-технічної освіти в Україні" (1996 р.), "Про додаткові заходи щодо вдосконалення професійно-технічної освіти в Україні" (2004 р.), "Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні" (2005 р., у тому числі щодо ПТО), "Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні" (2010 р., у тому числі щодо ПТО); 3) прийнято Постанову Верховної Ради України "Про стан і перспективи розвитку професійно-технічної освіти в Україні" (2003 р.); 4) схвалено "Концепцію розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні" (2004 р.), Концепцію Державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011 – 2015 рр." (2010 р.); 5) прийнято підзаконні акти щодо функціонування закладів та установ системи ПТО в нових соціально-економічних умовах, у тому числі затверджені: "Положення про професійно-технічний навчальний заклад" (1998 р.), "Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах" (1998 р., 2006 р.), "Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту" (1998 р.), "Положення про ступеневу професійно-технічну освіту" (1999 р.), "Порядок надання робочих місць для проходження учнями, слухачами професійно-технічних навчальних закладів виробничого навчання та виробничої практики" (1999 р.), "Порядок

працевлаштування випускників професійно-технічних навчальних закладів, підготовка яких проводилася за державним замовленням" (2010 р.) та ін. [6].

Варто підкреслити, що упродовж 23 років в Україні була створена система оновлення змісту ПТО, зокрема: 1) затверджені Національний класифікатор України "Класифікатор професій ДК 003" (2005 р., 2010 р.); "Державний перелік професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах" (2007 р.); Державний стандарт професійно-технічної освіти (2002 р.); 2) упроваджені нові стандарти зі 192 професій, підготовлено проекти нових стандартів з 300 професій. Сформована мережа ПТО, станом на вересень 2012 р., складалася з ПТНЗ: 1) державної форми власності – 991, у тому числі: ПТНЗ МОНмолодьспорту – 870 (з контингентом 405,1 тис. учнів); варто зазначити, що у 1991 р. функціонувало 1251 ПТНЗ з контингентом 648 тис. учнів; 2) недержавної форми власності – 324 ПТНЗ (з контингентом учнів і слухачів – 89 тис.). За галузевим спрямуванням ПТНЗ були розподілені таким чином: промисловість – 309, будівництво – 177, агропромисловий комплекс – 252, сфера послуг – 132. З 2008 р. розпочато створення мережі ПТНЗ нового типу, яких наприкінці 2012 р. налічувалося: професійних ліцеїв – 482, вищих професійних училищ – 181, центрів професійно-технічної освіти – 57 [1].

Слід зазначити, що нині в Україні завершується формування системи підготовки та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних кадрів для ПТО, зокрема: 1) створено Українську інженерно-педагогічну академію (1994 р., Харків); 2) у 16 педагогічних ВНЗ III – IV рівнів акредитації організована підготовка бакалаврів і магістрів за напрямом "Професійна освіта"; 3) 7 індустріально-педагогічних технікумів реорганізовано у коледжі (ВНЗ I – II рівнів акредитації) з підготовки педагогічних кадрів для системи ПТО (Дніпропетровськ, Київ, Первомайськ, Ржищев, Севастополь та ін.) Станом на вересень 2012 р. навчально-виробничий процес у ПТНЗ здійснювали 46,3 тис. інженерно-педагогічних працівників. Майже кожний другий директор та кожний третій його заступник, більше половини викладачів професійно-технічного циклу мали відповідну робочу кваліфікацію; більшість майстрів виробничого навчання володіли двома і більше робітничими професіями та отримали відповідну психолого-педагогічну підготовку [1]. І хоча за останні роки намітилася тенденція скорочення відтоку висококваліфікованих та досвідчених педагогічних кадрів з ПТНЗ. При цьому майже 28 % керівників ПТНЗ мають передпенсійний або пенсійний вік, вакансії викладачів становлять 10 %, а майстрів виробничого навчання – 9 %. Майже 4 тис. майстрів виробничого навчання взагалі не мають повної вищої освіти. За таких умов пріоритетного значення набуває питання підготовки педагогічних працівників для системи ПТО [4].

На сучасному етапі основним резервом оновлення кадрового потенціалу ПТНЗ залишаються ВНЗ, передовсім педагогічні університети та коледжі. У цих ВНЗ система інженерно-педагогічної освіти передбачає підготовку фахівців, які відзначаються: 1) висококваліфікованими професійними вміннями і навичками, що спираються на сучасні спеціальні знання певної галузі виробництва; 2) високим рівнем педагогічної компетентності, що ґрунтується на новітніх досягненнях психолого-педагогічних і методичних наук, критичному мисленні, здатності застосовувати інноваційні методики у практичній діяльності. Нині назріла необхідність нових концептуальних підходів до підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації педагогів для системи ПТНЗ, основними передумовами яких є сучасні процеси освітньої реформи, визначення нових підходів у функціонуванні системи інженерно-педагогічної освіти, враховуючи міжнародний досвід, інтеграцію України в європейський освітній простір.

Нині інженерно-педагогічна освіта забезпечує педагогічними кадрами мережу ПТНЗ, що орієнтуються на різні галузі суспільного виробництва та соціально-культурної сфери. Завдяки цілеспрямованій діяльності організаторів цієї освітянської галузі за останні роки відбулася якісна зміна кадрової структури ПТО України. З цього приводу Н. Ничкало зазначає: серед адміністративних працівників ПТНЗ відсоток осіб з вищою

інженерно-педагогічною освітою зріс у понад 10 разів, серед викладачів спецтехнологій – майже у 7 разів, з-поміж майстрів виробничого навчання – у 5 разів. Проте в цілому частка таких фахівців поки залишається незначною: відповідно 26,4 %, 19,3 % і 9,7 % [7]. Таким чином, незважаючи на відчутне зростання кількості фахівців з вищою інженерно-педагогічною освітою, в системі ПТО все ще залишається значна частка педагогічних працівників без спеціальної освіти.

Безумовно, новою якістю інженерно-педагогічної освіти можна вважати те, що нині її функціонування та розвиток реально спирається на наукові підходи, запропоновані вченими Української інженерно-педагогічної академії, Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, а також методистами-практиками Республіканського й обласних навчально-методичних центрів ПТО. Дослідження у галузі інженерно-педагогічної освіти набувають все більш глибокого і різнобічного характеру, що дозволяє у підсумку надати підготовці майбутніх інженерів-педагогів науково обґрунтованого спрямування. Так, учені-педагоги О. Коваленко, В. Лобунець, М. Лазарєв і А. Тарасюк запропонували структурну схему підготовки кадрів для системи загальної, професійно-технічної та вищої освіти, а також промислових підприємств у межах інженерно-педагогічної освіти (див. рис. 1) [5], яка, з одного боку, відповідає класичній теорії змісту освіти, а з іншого – задовольняє вимогам Болонського процесу та логічно узгоджена з освітньо-кваліфікаційними рівнями (ця структурна схема дещо змінена відповідно до положень нового Закону України "Про вищу освіту" [2]).

Узагальнюючи вищесказане, зазначимо, що специфіка інженерно-педагогічної освіти як особливого різновиду професійної освіти виражається в наступному:

1) онтологізація цієї галузі освіти зумовлена суспільними потребами у педагогічних кадрах, цілеспрямовано підготовлених для роботи в системі ПТО, на відміну від педагогів, орієнтованих на систему загальної освіти; причому на шляху формування та розвитку системи неперервної освіти потреба в таких кадрах зростатиме;

2) інженерно-педагогічна освіта не лише в організаційно-управлінській площині, а й за змістом визначається економічним розвитком суспільства, передовсім структурою економіки та ринку праці;

3) розвиток інженерно-педагогічної освіти визначається не лише загальними тенденціями розвитку вищої професійної освіти, а й значною мірою зумовлений тенденціями розвитку ПТО; 4) за змістом інженерно-педагогічна освіта має інтегративний характер, забезпечуючи підготовку до двох різних видів професійної діяльності (галузевої та педагогічної), двох різних рівнів освіти (початкової – робітничої та вищої – технічної і педагогічної), що актуалізує проблему оптимізації освітнього процесу.

Сучасна інженерно-педагогічна освіта – це не механічне поєднання двох видів освіти, а якісно новий вид професійних знань, що характеризується взаємопроникненням однієї сфери знань в іншу, тісною та раціональною інтеграцією психолого-педагогічного, інженерно-технічного та виробничо-технологічного компонентів у підготовці майбутнього педагога для галузі професійно-технічної освіти.

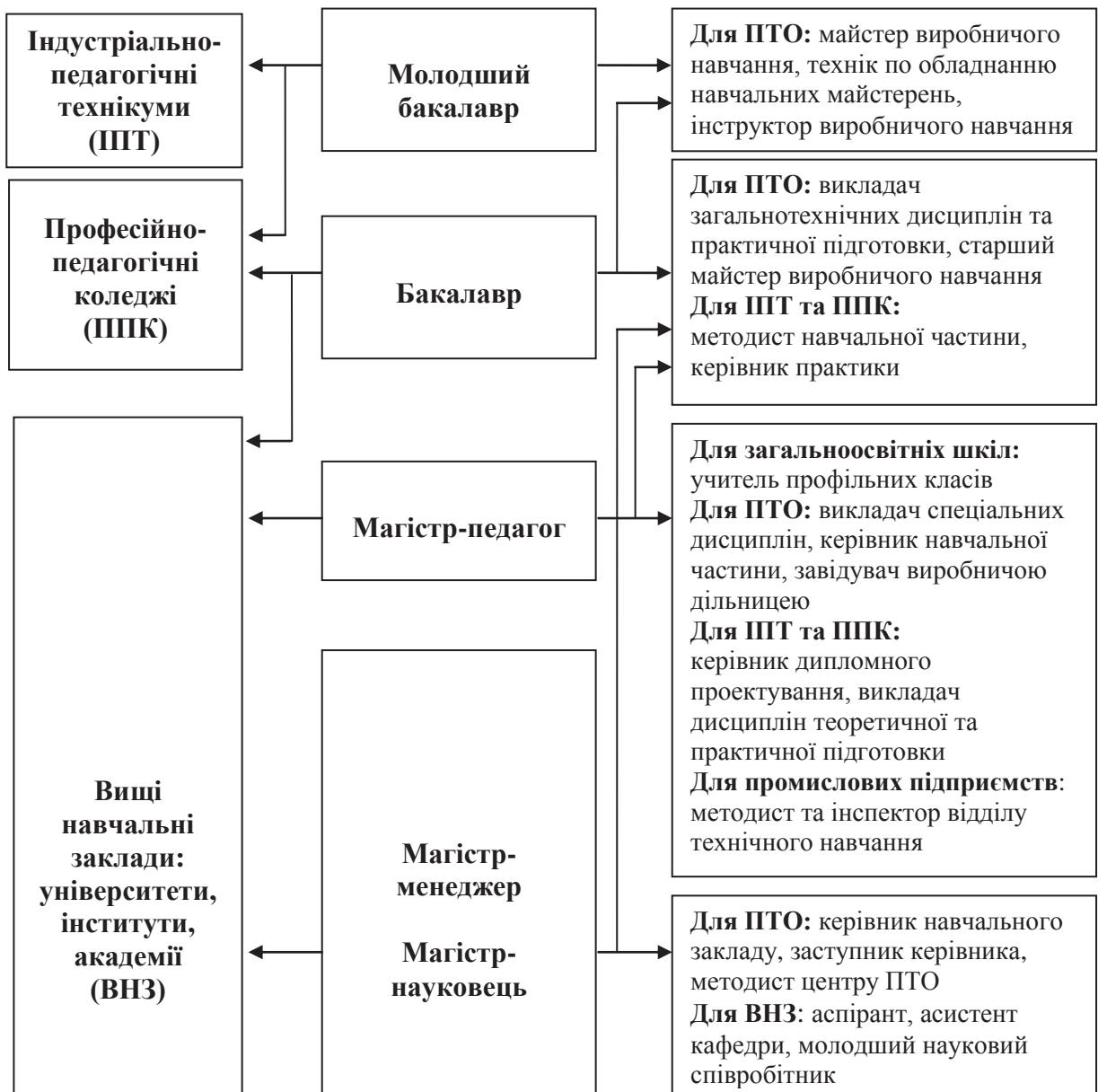

Рис. 1. Структурна схема підготовки кадрів для системи загальної, професійно-технічної та вищої освіти у межах інженерно-педагогічної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головінов В. П. Головні події розвитку системи професійно-технічної освіти в Україні у 1991 – 2012 роках та її законодавче і нормативно-правове забезпечення [Електронний ресурс] / В. П. Головінов. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti>. – Заголовок з екрану. – Мова укр.
2. Закон України "Про вищу освіту" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Мова укр.
3. Зеер Э. Ф. Методология исследования психолого-педагогических проблем инженерно-педагогического образования / Э. Ф. Зеер. – Свердловск: Изд. Свердловского инж.-пед. ин-та, 1985. – 66 с.
4. Коваленко О. Е. Инженерно-педагогичні кадри: нові вимоги сьогодення [Електронний ресурс] / О. Е. Коваленко. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: uira.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/868/.../O.%20Kovalenko.doc. – Заголовок з екрану. – Мова укр.
5. Коваленко О. Е. Про реалізацію концепції розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні [Електронний ресурс] / О. Е. Коваленко, В. І. Лобунець, М. І. Лазарев,

- А. П. Тарасюк. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: library.uipa.kharkov.ua/library/Left_menu/.../18.../Коваленко.doc. – Заголовок з екрану. – Мова укр.
6. Ніколаєнко С. М. Удосконалення методології формування правового поля професійно-технічної освіти в Україні [Електронний ресурс] / С. М. Ніколаєнко // По матеріалам доповіді на науково-практичній конференції "Сьогодні і майбутнє системи профтехосвіти України". – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: library.uipa.kharkov.ua/library/Left_menu/.../6.../Николаенко.doc. – Заголовок з екрану. – Мова укр.
 7. Ничкало Н. Г. Трансформація професійно-технічної освіти України: монографія / Н. Г. Ничкало. – К.: Пед. думка, 2008. – 200 с.
 8. Професійна освіта: словник / Уклад. С. У. Гончаренко та ін.; За ред. Н. Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 с.
 9. Энциклопедия профессионального образования: В 3 т. / Под ред. С. Я. Батышева. – М.: РАО, Ассоциация "Профессиональное образование", 1998. – Т. 1. – 567 с.
 10. Щербак О. І. Професійно-педагогічна освіта: теорія і практика: монографія / О. І. Щербак; за ред. Н. Г. Ничкало. – К.: Науковий світ, 2010. – 279 с.

Оршанский Л.В., Скварок М.Ю.

*ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ
ОТЕЧЕСТВЕННОГО ИНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ*

В статье рассмотрен исторический аспект становления и перспектив развития отечественной системы инженерно-педагогического образования в современных условиях вхождения Украины в Европейское образовательное пространство.

Ключевые слова: система, инженерно-педагогическое образование, профессионально-педагогическая подготовка.

Orshanski L.V., Skvarok M.Y.

*HISTORICAL ASPECT OF NATIONAL ENGINEERING AND PEDAGOGICAL EDUCATION
FOUNDATION AND DEVELOPMENT*

The article deals with the historical aspect of national engineering and pedagogical educational system foundation and the prospect of its development in modern conditions that are when Ukraine integrates into European educational environment.

Key words: system, engineering and pedagogical education, professional and pedagogical training.

УДК 378

Федосова І.В.

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО
СКЛАДУ ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
У 1917–1929-МУ РОКАХ**

З'ясовано основні напрями формування професорсько-викладацького складу вищих технічних навчальних закладів протягом 1917–1929 років: звільнення усіх професорів, які не мали рекомендацій від факультетських Рад і Навчальних комітетів вищих навчальних закладів; скасування всіх вчених ступенів і звань та пов'язаних з ними привілеїв; запровадження Рад комісарів як керівних органів, до повноважень яких належали й кадрові питання; активізація чисток і репресій проти дореволюційних професорів; регулювання заробітної плати; застосування методів примусу для заповнення вакантних місць у новостворених вищих технічних навчальних закладах; відокремлення науково-дослідних кафедр від навчальних кафедр; упорядкування діяльності аспірантури.

Ключові слова: професорсько-викладацький склад, підготовка кадрів, аспірантура, науково-дослідні кафедри, вищі інженерно-технічні навчальні заклади.